EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 17.11.2010
COM(2010) 676 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Par to, kā tiek piemērota Padomes 2001. gada 8. oktobra Regula (EK) Nr. 2157/2001 par Eiropas uzņēmējsabiedrības (*SE*) statūtiem)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

SEC(2010) 1391

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Par to, kā tiek piemērota Padomes 2001. gada 8. oktobra Regula (EK) Nr. 2157/2001 par Eiropas uzņēmējsabiedrības (*SE*) statūtiem)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Eiropas uzņēmējsabiedrības statūti (*SE* regula)[1] tika pieņemti 2001. gada 8. oktobrī pēc vairāk nekā 30 gadu ilgām sarunām Padomē. Tas sniedza iespēju izveidot jaunu juridisko formu, ko sauc par Eiropas uzņēmējsabiedrību jeb arī par *SE*, kas ir saīsinājums no nosaukuma latīņu valodā — *Societas Europaea*. Daži no *SE* regulas mērķiem saskaņā ar tās apsvērumiem, cita starpā, bija šādi: novērst šķēršļus, kas apgrūtina dažādu dalībvalstu uzņēmējsabiedrību grupu izveidi, [..] ļaut uzņēmējsabiedrībām Eiropas dimensijā apvienot, sagatavot un veikt savas uzņēmējdarbības reorganizāciju Kopienas mērogā un mainīt savu juridisko adresi uz adresi citā dalībvalstī, vienlaikus nodrošinot pienācīgu interešu aizsardzību mazākumdalībniekiem un trešām personām, [..] nodrošināt, lai tiktāl, ciktāl iespējams, saimnieciskā vienība Kopienā sakristu ar juridisko uzņēmējdarbības vienību, [..] ļaut uzņēmējsabiedrības dibināt un vadīt Eiropas dimensijā, izvairoties no šķēršļiem, ko rada uzņēmējdarbības jomā spēkā esošo valstu tiesību aktu atšķirības un to piemērošanas teritoriālie ierobežojumi [..], un [..] ļaut uzņēmējsabiedrībām Eiropas dimensijā pielāgot savu organizācijas struktūru un izvēlēties piemērotu uzņēmējsabiedrības pārvaldības sistēmu, nodrošinot efektīvu vadību, atbilstīgu uzraudzību un darbinieku iesaistīšanas tiesību saglabāšanu[2].

SE regulu paplašina Padomes Direktīva 2001/86/EK, ar ko papildina Eiropas uzņēmējsabiedrības statūtus darbinieku iesaistīšanas jomā (*SE* direktīva). Termiņš valstu tiesību aktu pielāgošanai Eiropas tiesību aktiem bija 2004. gada 8. oktobris, bet to ievēroja tikai astoņas dalībvalstis. Visās dalībvalstīs *SE* direktīva tika transponēta tikai 2007. gada sākumā.

SE regulas 69. pantā paredzēts, ka ne vēlāk kā piecus gadus pēc šīs regulas stāšanās spēkā Komisijai ir pienākums iesniegt ziņojumu par šīs regulas piemērošanu un attiecīgā gadījumā pievienot tam priekšlikumus par grozījumiem. Lai savāktu nepieciešamos datus par *SE* statūtu praktisko piemērošanu, Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāts ir pasūtījis ārējo pētījumu un konsultējies ar ieinteresētajām personām sabiedriskajā apspriešanā un konferencē[3].

---

1 Padomes 2001. gada 8. oktobra Regula (EK) Nr. 2157/2001 par Eiropas uzņēmējsabiedrības statūtiem (*SE*).

2 *SE* regulas apsvērumu 1., 2., 4., 6., 7., 14. un 21. punkts.

3 Ārējais pētījums, ko veica *Ernst&Young* (turpmāk — *E&Y* pētījums), kopsavilkuma ziņojums par apspriešanas rezultātiem un informācija par 2010. gada 26. maijā notikušo konferenci ir pieejama šādā vietnē: http://ec.europa.eu/internal_market/company/se/index_en.htm.

2. *SE* STATŪTU PIEMĒROŠANA: *SE* UZSKAITE

2010. gada 25. jūnijā ES/EEZ reģistrēto *SE* skaits bija 595. No 2004. līdz 2008. gadam *SE* skaits eksponenciāli pieauga. 2009. gadā tika nodibināts mazāk jaunu *SE* nekā 2008. gadā, bet 2010. gadā atsākās jaundibinātu *SE* skaita pieauguma tendence. *SE* bija reģistrētas 21 no 30 ES/EEZ dalībvalstīm, un lielākā daļa no tām (aptuveni 70 %) Čehijā vai Vācijā. Tikai dažas *SE* bija reģistrētas dalībvalstīs, kas atrodas ES dienvidos, izņemot Kipru.

Komisijas dienestu darba dokuments, kas papildina šo ziņojumu, ietver detalizētu informāciju par *SE* uzskaiti un to pazīmēm, kā arī par tiesību aktiem, kas ir piemērojami *SE* dažādās dalībvalstīs.

3. GALVENIE FAKTORI UN TENDENCES

3.1. Pozitīvie un negatīvie faktori, kas ietekmē *SE* izveidi

Uzņēmējsabiedrību sniegtā informācija liecina, ka kopumā lēmums par to, vai veidot vai neveidot *SE*, ir atkarīgs no konkrētā uzņēmējdarbības gadījuma, t. i., tas ir balstīts uz vairākiem iemesliem, kas ir svarīgi konkrētā situācijā, kurā atrodas uzņēmējsabiedrība. Iemesli var būt dažādi, un ir sarežģīti noteikt vispārējo tendenci, kas ir zīmīga visām uzņēmējsabiedrībām. Tomēr daži iemesli varētu būt kopumā nozīmīgāki nekā pārējie, un vēl citi iemesli — svarīgāki noteiktās dalībvalstīs un darbības jomās. Daži no šiem iemesliem, ko norādījušas uzņēmējsabiedrības kā pozitīvus vai negatīvus faktorus, ir izklāstīti turpmāk ziņojumā.

SE **Eiropas tēls** tiek minēts, kā viens no svarīgākajiem pozitīvajiem faktoriem. Īpaši pievilcīgs tas šķiet uzņēmējsabiedrībām, kuras vēlas uzsvērt savu piederību pie Eiropas vai gūt labumu no Eiropas līmeņa juridiskās formas, kas ir labāk zināma nekā katrā valstī esošās uzņēmējsabiedrību juridiskās formas, lai iekļūtu citu dalībvalstu tirgos, neveidojot ārvalstu filiāles. Tomēr Eiropas tēla svarīgums ir dažāds. Tiek ziņots, ka tas uzskatāms par priekšrocību uzņēmumiem mazās valstīs, Austrumeiropas valstīs, Beļģijā un valstīs, kuru ekonomika ir orientēta uz eksportu (piemēram, Vācijā). Tomēr tiek uzskatīts, ka dažās dalībvalstīs noteiktos sektoros valsts zīmols ir vairāk pieprasīts nekā Eiropas zīmols.

Tiek ziņots, ka *SE* **pārnacionālais raksturs** ir potenciāla priekšrocība, veicot uzņēmējsabiedrību pārrobežu apvienošanu vai strukturālas pārmaiņas grupā (piemēram, pārveidojot valstu meitas uzņēmumus par mātes uzņēmējsabiedrības filiālēm). Īpaši tas palīdz izvairīties no vadības un personāla "nacionālās sakāves" sajūtas uzņēmējsabiedrībā, kuru pievieno, vai kādreizējos meitas uzņēmumos.

Iespēja mainīt juridisko adresi uz adresi citā dalībvalstī tiek uzskatīta par būtisku faktoru un patiesu *SE* priekšrocību salīdzinājumā ar valstu uzņēmējsabiedrībām. Tā kā nav pieņemta direktīva par uzņēmējsabiedrības juridiskās adreses pārrobežu maiņu, *SE* ir vienīgais uzņēmējdarbības veids, kas ļauj uzņēmējsabiedrībām mainīt juridisko adresi uz adresi jebkurā dalībvalstī, neveicot likvidāciju[4]. Saskaņā ar ziņoto informāciju šī iespēja ir īpaši pievilcīga pārvaldītājsabiedrībām. Tomēr praksē tikai nedaudzas *SE* ir mainījušas juridisko adresi (49 *SE* 2010. gada 25. jūnijā).

[4] Tomēr *SE* statūti nosaka prasību, mainot juridisko adresi, arī galvenā biroja adresi mainīt uz tādu pašu adresi, un tas mazina šo priekšrocību.

Iespēja izmantot *SE* formu **pārrobežu apvienošanas** veikšanai tika uzskatīta par svarīgu faktoru līdz brīdim, kad spēkā stājās Direktīva par pārrobežu apvienošanos. Turklāt uzņēmējsabiedrības un juridiskie konsultanti ziņo, ka noteikumi par darbinieku iesaistīšanu, kas iekļauti šajā direktīvā, ir elastīgāki nekā tie, kas paredzēti *SE* statūtos, lai gan darbinieku organizācijas to apšauba.

Daudzi respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, minēja, ka *SE* potenciāls saistībā ar **grupas struktūras reorganizāciju un vienkāršošanu** ir pozitīvs faktors. Kā tiek ziņots, pārveide par *SE*, tostarp meitas uzņēmumu pārvēršana filiālēs, ir īpaši pievilcīga uzņēmējsabiedrībām finanšu un apdrošināšanas nozarē. Šīs priekšrocības ietver tikai vienu uzraudzības iestādi (nevis vairākas uzraudzības iestādes visās tajās dalībvalstīs, kurās uzņēmējsabiedrībai ir meitas uzņēmumi) un vienkāršāku kapitāla prasību izpildi. Tomēr šādas restrukturizācijas priekšrocības, pārveidojot uzņēmējsabiedrību par *SE*, nav acīmredzamas (jo tas arī būtu iespējams, izmantojot valsts uzņēmējsabiedrību), ja vien to neapvieno ar pārējām priekšrocībām, piemēram, Eiropas tēlu, *SE* pārnacionālo raksturu vai iespēju mainīt juridisko adresi.

Respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, arī norādīja, ka *SE* juridiskajai formai ir priekšrocības, kas saistītas ar finansējumu (spēcīgāka pozīcija sarunās ar bankām un piesakoties ES finanšu atbalstam) un ar ērti pielāgojamiem *SE* noteikumiem par darbinieku iesaistīšanu dalībvalstīs, kur šo jomu regulē obligāti noteikumi. Attiecībā uz *SE* elastīgajiem noteikumiem par darbinieku iesaistīšanu gan uzņēmējsabiedrības, gan arodbiedrības ziņo, ka *SE* statūti piedāvā šādas iespējas: i) apspriest darbinieku iesaistīšanas modeli, pielāgojot to konkrētas uzņēmējsabiedrības vai grupas vajadzībām, nevis ievērojot obligātos valsts noteikumus, ii) iesaistīt pārstāvjus no dažādām dalībvalstīm, nevis pārstāvjus tikai no vienas dalībvalsts (tas var palīdzēt veidot Eiropas darbinieku informētību un varētu būt priekšrocība Eiropas nozīmes grupām) un iii) samazināt uzraudzības padomes lielumu, lai palielinātu tās efektivitāti. Saskaņā ar ziņoto informāciju *SE* forma dažkārt tiek izmantota, lai uzturētu tādu pašu darbinieku iesaistīšanas sistēmu, neraugoties uz uzņēmējsabiedrības darbaspēka pieaugumu[5].

Tiek ziņots, ka vissvarīgākie negatīvie faktori, *dibinot SE*, ir **izveides izmaksas, laikietilpīgas un sarežģītas procedūras, sarežģītība un juridiska neskaidrība**, kā arī padomdevēju un kompetento valsts iestāžu **uzkrātās informācijas un praktiskas pieredzes trūkums**. Labi zināmi piemēri par *SE* izveidi, kas ir bijusi saistīta ar lielām izmaksām, ir *Allianz SE* un *BASF SE* izveide, kad *SE* formas iegūšanas izmaksas attiecīgi sasniedza EUR 95 miljoni un EUR 5 miljoni. Neievērojot šos gadījumus, vidējās to *SE* izveides izmaksas, kuras tika aptaujātas ārējā pētījuma laikā, bija EUR 784 000 (tostarp nodokļu un juridisko konsultāciju izmaksas, tulkošanas izmaksas un reģistrācijas izmaksas). Kopumā izveides izmaksas svārstās no aptuveni EUR 100 000 līdz summai, kas ir robežās EUR 2–4 miljoni.

Tiek ziņots, ka vissvarīgākā problēma, *vadot SE*, ir ES un ārpus tās uzņēmējdarbības vidē esošā **nepietiekamā informētība par *SE***. Paziņojot par *SE* juridiskās formas ieguvi, vadībai bieži ir jāveic ieguldījumi, lai skaidrotu *SE* pazīmes uzņēmējdarbības partneriem (klientiem, piegādātājiem, bankām u. c.) un darbiniekiem.

---

[5] Arodbiedrības ziņo, ka Vācijā atsevišķos gadījumos *SE* ir izveidotas, lai uzturētu tādu pašu līmeni darbinieku iesaistīšanai uzraudzības padomē, lai gan zemākā robežlīmeņa gadījumā (500 vai 2000 darbinieku) valsts uzņēmējsabiedrībai būtu nepieciešams mainīt darbinieku pārstāvniecību padomē.

Vairākas uzņēmējsabiedrības, juridiskie konsultanti un uzņēmējdarbības asociācijas uzskata, ka noteikumi par **darbinieku iesaistīšanu** ir negatīvs faktors, jo tie ir sarežģīti un to ievērošana ir laikietilpīga, jo īpaši dalībvalstīs, kuru tiesību aktos nav paredzēta darbinieku iesaistīšanas sistēma. Dažkārt šie noteikumi tiek uzskatīti par nesamērīgiem, īpaši tad, ja iesaistīšanas process skar ļoti nelielu skaitu darbinieku. Prasība, ka *SE* reģistrāciju nevar veikt, pirms pabeigtas pārrunas par darbinieku iesaistīšanu, dažkārt arī tiek minēta kā negatīvs faktors, jo īpaši saistībā ar kotētām sabiedrībām, kam procedūru un reģistrācijas veikšanas laika noteiktība ir īpaši svarīga. Tomēr darbinieku organizācijas nepiekrīt šim viedoklim.

3.2. *SE* izplatības tendences

Kā ziņots ārējā pētījumā un kā ziņo apspriešanas un konferences dalībnieki, valstu **uzņēmējsabiedrību lielums**, domājams, ietekmēs *SE* izplatību. Tiek uzskatīts, ka palielinātās izmaksas (īpaši lielā minimālā kapitāla prasība) un *SE* izveide, kas ir sarežģītāka nekā valsts akciju sabiedrības izveide, drīzāk veido šķērsli dalībvalstīs, kur uzņēmējsabiedrības ir mazie vai vidējie uzņēmumi. Polija, Spānija, Portugāle, Grieķija un Itālija tiek minētas kā to valstu piemērs, kurās tas daļēji varētu būt iemesls nelielajam *SE* skaitam. Respondents, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, arī minēja, ka starp daudznacionālo uzņēmējsabiedrību skaitu un *SE* skaitu konkrētā dalībvalstī pastāv pozitīva korelācija.

Juridiskajā un uzņēmējdarbības vidē **zināšanām un informētībai** par *SE* juridisko formu, šķiet, arī ir nozīme. Informācija liecina, ka dalībvalstīs, kurās *SE* juridisko formu aktīvi popularizē, piemēram, Čehijā un Vācijā, ir vairāk *SE*, bet tādās dalībvalstīs kā Itālija vai Spānija, kur informācija un konsultācijas par *SE* juridisko formu nav viegli pieejamas, ir izveidotas vai nu ļoti nedaudzas, vai arī neviena *SE*. Ir iespējams arī pozitīvs spirāles efekts: lielāks *SE* skaits dalībvalstī ir radījis citu uzņēmējsabiedrību interesi par šo juridisko formu, un tā rezultātā attiecīgajā valstī var rasties lielāks skaits *SE*.

Ārējā pētījumā arī konstatēts, ka **vēla *SE* direktīvas ieviešana** dažās dalībvalstīs varēja ietekmēt informētības līmeni un *SE* skaitu šajās valstīs[6].

Cita tendence ir tāda, ka kopumā vairāk *SE* ir izveidots **valstīs, kurās paredzēta tikai duālā uzņēmējsabiedrības pārvaldības sistēma**, nevis valstīs, kurās ir atļauta viena līmeņa sistēma, un pavisam maz *SE* ir izveidotas valstīs, kurās jau ir atļautas abas sistēmas. Tomēr saskaņā ar dažu sabiedriskajā apspriešanā piedalījušos respondentu sniegto informāciju izvēle starp padomes struktūru, kura nav paredzēta tās valsts tiesību aktos, kurā ir reģistrēta *SE*, var radīt juridisko neskaidrību vai praktiskas grūtības.

Ieinteresēto personu uzskati par korelāciju, kas pastāv starp *SE* izplatību dažādās dalībvalstīs un **valsts noteikumiem par darbinieku iesaistīšanu**, ir dažādi. Lai gan ārējā pētījumā konstatētais un lielākās daļas respondentu atbildes norāda, ka šāda tendence kopumā[7] pastāv, darbinieku organizācijas un pētnieki, kas strādā darba likumdošanas jomā, nepiekrīt šim uzskatam.

---

6 Valstīs, kuras *SE* direktīvu ieviesa 2006. gadā vai vēlāk (t. i., Slovēnijā, Grieķijā, Luksemburgā, Īrijā, Bulgārijā un Rumānijā), ir dažas *SE*.

7 Šai tendencei ir arī izņēmumi. 2010. gada 25. jūnijā atsevišķās valstīs, kurās bija salīdzinoši pilnīgi noteikumi par darbinieku iesaistīšanu, tomēr bija reģistrēts vai nu ļoti neliels *SE* skaits, vai arī neviena *SE* (Slovēnijā — 0, Ungārijā — 3, Somijā — 0, Dānijā — 2 un Zviedrijā — 9). Savukārt Apvienotajā Karalistē un Francijā bija reģistrēts vairāk *SE* (attiecīgi 23 un 19), lai gan šajās divās valstīs noteikumi darbinieku iesaistīšanai ir ierobežoti vai to vispār nav.

Respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, norādīja arī citus iespējamus skaidrojumus *SE* sadalījumam ES/EEZ, īpaši: i) atsevišķu *SE* juridiskās formas aspektu elastība salīdzinājumā ar valstu uzņēmējsabiedrību juridiskajām formām, ii) atšķirīga Eiropas zīmola vērtība, iii) atšķirīgas *SE* izveides un darījumu izmaksas, iv) dalībvalstu nodokļu sistēmas.

Lielais **fiktīvo *SE*** skaits dažās dalībvalstīs, īpaši Čehijā un Vācijā, arī ir izskaidrojums tam, kāpēc šajās dalībvalstīs ir liels *SE* skaits[8]. Saskaņā ar ziņoto informāciju iemesls fiktīvu *SE* izveidei, ko šajās valstīs veic profesionāļi, varētu būt tas, ka pārdošanai pieejamu fiktīvo uzņēmējsabiedrību sistēma ir ierasta prakse[9] un tiek veidota īpašām uzņēmējdarbības vajadzībām. Saskaņā ar informāciju, ko sniedza respondenti, kuri piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, uzņēmējsabiedrības pērk fiktīvās *SE* galvenokārt tāpēc, lai taupītu laiku un mazinātu izmaksas, kā arī lai izvairītos no sarežģītas un neskaidras izveides procedūras. Vairāki respondenti norādīja, ka fiktīvas *SE* arī nodrošina iespēju izveidot *SE*, neveicot apgrūtinošo pārrobežu elementu[10] vai pārrunas par darbinieku iesaistīšanu. Iespēja izvairīties no apgrūtinošajām prasībām ir īpaši svarīga mazākām uzņēmējsabiedrībām. Tomēr darbinieku organizācijas pauž bažas, ka fiktīvās *SE* varētu tikt izmantotas, lai apietu *SE* direktīvas noteikumus par darbinieku iesaistīšanu. Šajā kontekstā ir jānorāda, ka par daudzām fiktīvajām *SE* trūkst informācijas pēc tam, kad tās uzsākušas darbību. To iespējams daļēji izskaidrot ar to, ka gada pārskati tiek publicēti retrospektīvi. Cits izskaidrojums ir tas, ka mazās uzņēmējsabiedrības tiek atbrīvotas no pienākuma publicēt pilnus gada pārskatus un tām ir jāpublicē tikai saīsināta bilance un piezīmes. Saskaņā ar ziņoto informāciju dažos gadījumos uzņēmumu reģistros bez jebkāda attaisnojuma nav pieejami gada pārskati.

4. *SE* STATŪTU PIEMĒROŠANAS PRAKTISKĀS PROBLĒMAS

Pamatojoties uz informāciju, kas sabiedriskajā apspriešanā tika saņemta no ieinteresētajām personām, ir konstatētas dažas problēmas, kas rodas, piemērojot *SE* statūtus gan saistībā ar *SE* izveidi, gan darbību. Sabiedriskās apspriešanas laikā konstatēto problēmu detalizētāki skaidrojumi ir izklāstīti Komisijas dienestu darba dokumentā, kas papildina šo ziņojumu.

4.1. *SE* izveide

SE statūtu sākotnējais mērķis bija izveidot Eiropas juridisko formu jau esošu pārrobežu uzņēmējsabiedrību vajadzībām, nesarežģījot procedūru, saskaņā ar kuru mazie un vidējie uzņēmumi var izveidot *SE*. Tomēr konference un sabiedriskā apspriešana ir parādījusi, ka uzņēmējsabiedrības, īpaši mazie un vidējie uzņēmumi, uzskata, ka pašreizējie izveides nosacījumi ir ļoti apgrūtinoši. ***SE* izveides procesa izmaksas, laikietilpīgas un sarežģītas procedūras, un juridiskā neskaidrība**, ko galvenokārt rada *SE* statūtu viendabības trūkums un daudzās atsauces uz valstu tiesību aktiem, ir vieni no lielākajiem šķēršļiem, kas attur uzņēmējsabiedrības no *SE* izveides. Norādot nozīmīgus šķēršļus, ieinteresētās personas arī min **stingras pārrobežu prasības** (īpaši prasība, kas paredz, ka tām uzņēmējsabiedrībām, kuras veido *SE*, vismaz divus gadus pirms *SE* izveides ir jābūt meitas uzņēmumam vai filiālei

---

8 Vienlaikus šajās divās valstīs ir arī lielākais tādu *SE* skaits, kuras uzsākušas darbību.

9 Toties Francijā un Itālijā, kur saskaņā ar sabiedriskajā apspriešanā sniegto respondentu informāciju par fiktīvajām sabiedrībām nekas nav zināms vai arī tās netiek izmantotas.

10 Piemēram, tas ļauj izvairīties no pārrobežu prasības izpildes katram meitas uzņēmumam tādā grupā, kuru pārveido par *SE*.

citā dalībvalstī), **ierobežotu *SE* izveides metožu skaitu** un **augstu minimālā kapitāla prasību**.

Saistībā ar **izveides metožu ierobežoto skaitu** konferences un sabiedriskās apspriešanas dalībnieki, norādot jomas, kurās nepieciešams apsvērt korekciju veikšanu, īpaši uzsvēra to, ka privātai uzņēmējsabiedrībai ar ierobežotu atbildību nav iespējas tieši izveidot *SE*, izmantojot pārrobežu apvienošanu vai pārveidi, un ka nav iespējas *SE* izveidot, izmantojot sadalīšanu. Iespēja atļaut izveidot *SE*, veicot sadalīšanu, ir saistīta ar ***SE* regulas 17. panta 2. punktā ietvertā apvienošanās jēdziena paplašināšanu** (sal. 69. panta b) punktu). Respondents, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, uzskata, ka sadalīšana ir skaidrs līdzeklis pārstrukturēšanas veikšanai gan dalībvalstī, gan pāri tās robežām un ka pārrobežu sadalīšanas izmantošana *SE* izveidē varētu būt vienkāršāka un mazāk laikietilpīga nekā pašreizējās alternatīvas[11]. Tiek arī minēts tas, ka, lai arī ES līmenī nav tiesību aktu par uzņēmējsabiedrības pārrobežu sadalīšanu, Eiropas Tiesas judikatūra *Sevic* lietā (C-411/03) ir devusi iespēju veikt pārrobežu sadalīšanu, ja iesaistītajām uzņēmējsabiedrībām ir piemērojami dažādu dalībvalstu tiesību akti. Tomēr ārējais pētījums norāda, ka atļauja veidot *SE*, veicot sadalīšanu, radītu uzņēmējsabiedrību grupas ekonomisko un juridisko vienību tālāku sadalīšanu, nevis veicinātu grupas vienkāršošanu[12].

Dažas ieinteresētās personas (uzņēmējsabiedrības, tostarp *SE*, juridiskie konsultanti un uzņēmējsabiedrību asociācijas) arī ir norādījušas, ka ***SE* darbinieku iesaistīšanas noteikumi**, jo īpaši sarunu procedūra, kas saistīta ar *SE* izveidi, ir sarežģīta un laikietilpīga. Tomēr saskaņā ar arodbiedrību sniegto informāciju šīs sarunas ir nevis slogs, bet gan nepieciešams mehānisms, kas nodrošina atbilstīgu dialogu starp uzņēmējsabiedrības vadību un darbiniekiem. Tomēr arodbiedrības pauž bažas, ka *SE* noteikumi nav pilnībā pielāgoti visām situācijām. It īpaši *SE* statūtos nav ietverts skaidrs noteikums par to, vai fiktīvas *SE* reģistrācija ir vai nav iespējama, ja nenotiek sarunas par darbinieku iesaistīšanu, jo *SE* izveides brīdī ne *SE*, ne iesaistītajām uzņēmējsabiedrībām nav darbinieku.

4.2. *SE* darbība

Vairāki respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, norāda, ka prasība, kas paredz, ka ***SE* juridiskajai adresei un galvenajam birojam jāatrodas vienā dalībvalstī** (vai dažās dalībvalstīs tiem jāatrodas vienā vietā), praksē ir šķērslis[13]. *SE* statūti paredz stingras sankcijas (likvidāciju), ja *SE* neizpilda šo prasību. Kopš *SE* statūtu pieņemšanas ir notikusi nozīmīga attīstība, kas ir mainījusi pieeju jautājumam par uzņēmējsabiedrību atrašanās vietu. It īpaši Eiropas Tiesas judikatūra ir devusi iespēju atzīt juridiskās adreses un galvenā biroja nošķiršanas principu Eiropas Savienībā[14]. Turklāt saskaņā ar dažu ieinteresēto personu sniegto informāciju faktiskās atrašanās vietas princips praksē ir grūti piemērojams mūsdienu pasaulē, kurā ir grūti noteikt starptautiskas uzņēmējsabiedrības galvenā biroja atrašanās vietu un stratēģisko lēmumu pieņemšanas vietu. Princips, saskaņā ar kuru piemērojamo

---

11 Ir šādas alternatīvas: i) dalīšana valstī, kam seko pārrobežu apvienošanās, ko var veikt saskaņā ar *SE* regulu vai Direktīvu 2005/56/EK un, ja pārrobežu apvienošanos veic saskaņā ar Direktīvu 2005/56/EK, iegūstošās uzņēmējsabiedrības pārveide par *SE* vai ii) dalīšana valstī, kam seko iegūstošās uzņēmējsabiedrības pārvēršana par *SE* un *SE* juridiskās adreses maiņa.

12 Turklāt neviena no *SE*, ko aptaujāja ārējā pētījuma vajadzībām, un neviens no respondentiem, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, nenorādīja, ka veidošanas metožu ierobežotais skaits ir negatīvs faktors.

13 Sal. *SE* regulas 69. panta a) punktu.

14 Skatīt šādas lietas: *Centros* (C 212/97), *Überseering* (C 208/00), *Inspire Art* (C 167/01), *SEVIC* (C 411/03) un *Cartesio* (C 210/06).

uzņēmējdarbības tiesību aktu nosaka pēc tās valsts likumdošanas, kurā ir *SE* juridiskā adrese, ir skaidrs un viegli konstatējams. Turklāt iespēja nodalīt *SE* juridiskās adreses un galvenā biroja atrašanās vietu varētu būt ērts līdzeklis, lai vienkāršotu grupas struktūru[15], un tā varētu būt turpmāka virzība, lai ES sasniegtu labāku sakritību starp ekonomisko un juridisko vienību. Ārējā pētījumā atbalstīta nodalīšana. Par atbalstu liecina uzņēmējsabiedrību sniegtā informācija, bet to neatbalsta — pārējās ieinteresētās personas, piemēram, atsevišķas dalībvalstis un arodbiedrības. Tās izsaka bažas, ka iespēja nodalīt juridisko adresi un galveno biroju varētu apgrūtināt fiskālo kontroli, jo informācija par citās dalībvalstīs reģistrētajām uzņēmējsabiedrībām nebūtu pārskatāma.

Daži respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, norādīja vairākas praktiskas problēmas, ko rada atšķirības valstu noteikumos saistībā ar *SE* juridiskās adreses maiņu un apgrūtinošie vai neskaidrie noteikumi par *SE* iekšējo organizāciju. Konferences dalībnieki ierosināja, ka *SE* statūtos saistībā ar *SE* iekšējo organizāciju vajadzētu paredzēt lielāku brīvību dibinātājiem un akcionāriem, pat tad, ja šāda brīvība netiek nodrošināta tās dalībvalsts uzņēmējsabiedrībām, kurā *SE* ir reģistrēta[16]. Tas arī samazinātu atsauces uz valstu tiesību aktiem. Tomēr, tā kā tas dalībvalstīs radītu tiešu *SE* konkurenci ar citu uzņēmējsabiedrību juridisko formu, tika izteiktas bažas par to, kas šajā jautājumā ir politiski sasniedzams.

Vairākas ieinteresētās personas norādīja, ka pastāv dažas problēmas saistībā ar to, kā tiek interpretēti *SE* statūtu noteikumi par esošas ***SE* pārvēršanu kādas dalībvalsts uzņēmējsabiedrībā**.

Konferencē vairāki respondenti, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, un arodbiedrību pārstāvji norādīja, ka trūkst skaidru noteikumu par darbinieku iesaistīšanu gadījumos, kad **darbību uzsāk fiktīva *SE*** vai kad pēc *SE* izveides notiek strukturālas pārmaiņas. Saskaņā ar arodbiedrību viedokli tas rada risku, ka darbinieku iesaistīšanas noteikumi varētu tikt apieti.

SE statūtu 69. panta c) punktā noteikts Komisijas pienākums pārskatīt piekritības klauzulu *SE* statūtu 8. panta 16. punktā, ņemot vērā pārmaiņas, ko nākotnē varētu veikt Eiropas vai valstu tiesību aktos jomā, uz ko attiecas 1968. gada Briseles konvencija (turpmāk — Briseles Konvencija)[17]. Šī revīziju klauzula tika pievienota, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visas nepieciešamās jurisdikcijas noteikumu izmaiņas, kas notiek pēc tam, kad ir pieņemta Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 (turpmāk — Briseles I Regula), ar kuru aizstāj Briseles Konvenciju. Tas bija nepieciešams, jo Briseles I Regula, kas tika apspriesta vienlaikus ar *SE* regulu, tika pieņemta pēc tam, kad beidzās *SE* statūtu apspriešana. *SE* statūtu 8. panta 16. punkts paredz, ka pēc tam, kad *SE* ir mainījusi savu juridisko adresi uz juridisko adresi citā dalībvalstī, saistībā ar visām darbībām, kas attiecas uz periodu pirms juridiskās adreses maiņas, uzskatāms, ka juridiskā adrese ir tajā dalībvalstī, kurā *SE* bija reģistrēta pirms šīs adreses maiņas. Šis noteikums ļauj uzsākt tiesvedību saistībā ar *SE* darbībām, kuras tika veiktas pirms juridiskās adreses maiņas, tajā valstī, kurā *SE* bija reģistrēta attiecīgajā periodā. Tas jāsaista ar piemērojamajiem jurisdikcijas noteikumiem, jo īpaši Briseles I Regulas 2. un 60. pantu, kas, cita starpā, ļauj uzsākt tiesvedību pret uzņēmējsabiedrību tās dalībvalsts tiesā, kurā atrodas uzņēmējsabiedrības juridiskā adrese. Tādējādi *SE* statūtu 8. panta 16. punkts paplašina jurisdikcijas darbības jomu attiecībā uz tiesvedību, ko var uzsākt pret *SE*,

---

15 *SE* savus meitas uzņēmumus varētu reģistrēt vienā dalībvalstī, un uz visu grupu būtu attiecināma tikai viena uzņēmējsabiedrību tiesību aktu sistēma. Vienlaikus meitas uzņēmumu galvenie biroji atrastos citās dalībvalstīs, kur tie varētu veikt faktisko darbību.

16 Sal. *SE* regulas 69. panta d) punktu.

17 1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās.

salīdzinājumā ar tām iespējām, kuras saistībā ar cita veida uzņēmējsabiedrībām ir paredzētas Briseles I Regulā. Saskaņā ar Komisijas rīcībā esošo informāciju 8. panta 16. punkta noteikums praksē vēl nav piemērots. Pastāv arī šaubas par to, vai šis noteikums nozīmīgi papildina tos Briseles I Regulā esošos jurisdikcijas noteikumus, kuri jau ļauj uzsākt tiesvedību tās dalībvalsts tiesās, kur, piemēram, tiek izpildīts līgums vai tiek radīti zaudējumi. Tomēr Komisijai pašlaik nav pamatojuma, lai mainītu esošo noteikumu.

5. ADMINISTRATĪVAIS SLOGS

Eiropas politikas pētījumu centrs ir veicis tā administratīvā sloga mērījumu[18], ko ietver *SE* regula. Saskaņā ar mērījuma rezultātiem *SE* regulas administratīvā sloga ikgadējais apmērs ir EUR 5,2 miljoni. Šī summa ir vienāda ar 0,04 % no EUR 12,1 miljards, kas ir administratīvā sloga apmērs, kurš saskaņā ar mērījumiem bija gada pārskatu/uzņēmējdarbības tiesību aktu jomā 2009. gada februārī[19]. Administratīvais slogs ietver visu ar informācijas sniegšanu saistīto pienākumu administratīvās izmaksas neatkarīgi no tā, vai šie pienākumi ir vai nav nepieciešami, lai aizsargātu ieinteresēto personu likumiskās intereses. Augsta līmeņa neatkarīgu ieinteresēto personu grupa ar administratīvo slogu saistītiem jautājumiem *(HLG)*[20] uzsver, ka jebkurai tālākai *SE* statūtu reformai jāņem vērā administratīvā sloga samazināšanas aspekti. Tā ierosina, ka jāmeklē iespējas samazināt tādus ar informācijas sniegšanu saistītos pienākumus kā pārskatu sniegšana, informācijas publicēšana, neatkarīgo ekspertu izmantošana un prasības saistībā ar sanāksmēm[21].

6. SECINĀJUMI

Ārējā pētījumā ir secināts, ka *SE* statūtu sākotnējais mērķis ir zināmā mērā sasniegts, bet ka situāciju vēl ir iespējams uzlabot.

SE ir nodrošinājusi uzņēmējsabiedrībām iespēju Eiropas dimensijā veikt juridiskās adreses pārrobežu maiņu, labāk veikt reorganizāciju un restrukturizāciju un izvēlēties kādu no dažādām valdes struktūrām, vienlaikus saglabājot darbinieku tiesības uz iesaistīšanu un aizsargājot mazākumdalībnieku un trešo personu intereses. *SE* pozitīvie aspekti arī ir Eiropas tēls un *SE* pārnacionālais raksturs.

Tomēr sešus gadus ilgā pieredze saistībā ar *SE* regulu ir parādījusi, ka *SE* statūti praksē rada vairākas problēmas. *SE* statūti nenodrošina vienotu *SE* veidu visā ES, bet gan 27 dažādus *SE* veidus. Statūtos ietvertas daudzas atsauces uz valstu tiesību aktiem, un pastāv neskaidrība par tieši piemērojama tiesību akta tiesiskajām sekām un tā saskarni ar valstu tiesību aktiem.

---

18 Skat. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation/files/abst09_ceps_extension_en.pdf.

19 Šis mērījums bija balstīts uz astoņām direktīvām, kuras attiecīgajā jomā rada vislielāko slogu. Skat. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation/files/abst09_companylaw_en.pdf.

20 *HLG* izveidoja, lai tā konsultētu Komisiju par Rīcības programmu administratīvā sloga samazināšanai Eiropas Savienībā (skat. Komisijas 2007. gada 31. augusta lēmumu, C(2007)4063 2. pants).

21 *HLG* 2010. gada 20. maija atzinuma 30. punkts.

Turklāt neviendabīgā *SE* izplatība ES parāda, ka *SE* statūti nav pielāgoti uzņēmējsabiedrību situācijai visās dalībvalstīs.

Jebkuros centienos veikt grozījumus *SE* statūtos, lai risinātu dažādu ieinteresēto personu konstatētās praktiskās problēmas, būs jāņem vērā, ka *SE* statūti ir trausla kompromisa rezultāts, kas tika panākts ilgās sarunās. Komisija pašlaik apsver iespējamos grozījumus *SE* statūtos, ja tas būtu nepieciešams, un attiecīgu priekšlikumu izteikšanu 2012. gadā. Jebkuri šādi grozījumi, ja tādi tiktu ierosināti, būtu jāveic paralēli ar iespējamu *SE* direktīvas pārskatīšanu, kas saskaņā ar Līguma 154. punktu ir apspriežama ar darba devējiem un darba ņēmējiem. Kopumā uz jebkuriem pasākumiem, ko Komisija ierosinātu kā turpmāku darbību saistībā ar šo ziņojumu, tiks attiecināti labākā regulējuma principi, tostarp ietekmes novērtējums.